

Parlementaire geschiedenis	Regels afsluiten drinkwater
Nog niet van kracht	

Wettekst¹

Artikel 9 Drinkwaterwet

1. De eigenaar van een drinkwaterbedrijf voert een beleid, gericht op het voorkomen van het afsluiten van een kleinverbruiker.
2. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld over het beëindigen van de levering van drinkwater aan een kleinverbruiker, alsmede over preventieve maatregelen om de afsluiting van kleinverbruikers zoveel mogelijk te voorkomen.
3. De in het tweede lid bedoelde preventieve maatregelen kunnen tevens inhouden dat in bij de regeling, bedoeld in dat lid, omschreven gevallen met daarbij aangeduide instanties overleg wordt gepleegd alsmede dat in die gevallen aan de desbetreffende instantie de in die regeling omschreven gegevens omtrent een kleinverbruiker worden verstrekt.
4. De ministeriële regeling, bedoeld in het tweede lid, wordt niet eerder vastgesteld dan nadat de gezamenlijke drinkwaterbedrijven, de consumentenorganisaties en de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet in de gelegenheid zijn gesteld hun zienswijze te geven over de inhoud van de regeling.

Amendement van het lid jansen²

Ontvangen 1 april 2008

De ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

Na artikel 30 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 30a

1. Drinkwaterbedrijven hanteren ten aanzien van het beëindigen van de levering van drinkwater een terughoudend afsluitbeleid.
2. In het belang van de openbare drinkwatervoorziening worden bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels gesteld met betrekking tot de toepassing van het eerste lid.
3. De voordracht voor een krachtens het tweede lid vast te stellen algemene maatregel van bestuur wordt niet eerder gedaan dan vier weken nadat het ontwerp aan beide kamers der Staten-Generaal is

¹ [Stb. 2009, 370](#). Kamerstukken: 30895.

² [Kamerstukken II 2007-2008, 30895, nr. 20](#).

overgelegd.

Toelichting

De afsluiting van een huishouden van drinkwater is een verregaande maatregel, die gevolgen kan hebben voor de gezondheid van betrokkenen.

Om deze reden dient een terughoudend afsluitbeleid, net als bij de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet, in de wet verankerd te worden.

Jansen

Vierde nota van wijziging³

(...)

C

Na artikel 8 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 8a

1. De eigenaar van een drinkwaterbedrijf voert een beleid, gericht op het voorkomen van het afsluiten van een kleinverbruiker.
2. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld over het beëindigen van de levering van drinkwater aan een kleinverbruiker, alsmede over preventieve maatregelen om de afsluiting van kleinverbruikers zoveel mogelijk te voorkomen.
3. De in het tweede lid bedoelde preventieve maatregelen kunnen tevens inhouden dat in bij de regeling, bedoeld in dat lid, omschreven gevallen met daarbij aangeduide instanties overleg wordt gepleegd alsmede dat in die gevallen aan de desbetreffende instantie de in die regeling omschreven gegevens omtrent een kleinverbruiker worden verstrekt.
4. De ministeriële regeling, bedoeld in het tweede lid, wordt niet eerder vastgesteld dan nadat de gezamenlijke drinkwaterbedrijven, de consumentenorganisaties en de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet in de gelegenheid zijn gesteld hun zienswijze te geven over de inhoud van de regeling.

Toelichting:

(...)

Onderdeel C

Artikel 8a wordt toegevoegd naar aanleiding van het amendement van kamerlid Jansen over het afsluitbeleid (30 895, nr. 20). De bepaling is er op gericht dat terughoudendheid wordt betracht bij het afsluiten van drinkwaterwater ingeval van betalingsachterstand. Hoewel de drinkwaterbedrijven reeds terughoudend zijn met het afsluiten van drinkwater en zij doorgaans uit dien hoofde al afspraken maken met schuldhulpverleningsinstanties, is het gewenst om een wettelijke regeling te treffen, zoals die ook voor de afsluiting van elektriciteit en gas is getroffen.

---

³ [Kamerstukken II 2007-2008, 30895, nr 47, p. 1-2.](#)

Daarbij is voor de formulering van de bepalingen zoveel mogelijk aangesloten bij de betreffende bepalingen uit de Elektriciteitswet 1998 (artikel 95b, zevende tot en met tiende lid) en de Gaswet (artikel 44, zevende tot en met tiende lid).

In het eerste lid is neergelegd dat de drinkwaterbedrijven een beleid moeten voeren, dat gericht is op het voorkomen van afsluiting van kleinverbruikers. Dit zijn consumenten of andere afnemers met een aansluiting waarbij de volumestroom van de levering van water niet meer bedraagt dan vijf kubieke meter per uur.

Nadere regels worden overeenkomstig de leden 2 tot en met 4 gesteld in een ministeriële regeling. Dergelijke regels zijn voor afsluiting van elektriciteit en gas opgenomen in de Regeling afsluiten elektriciteit en gas van kleinverbruikers (Stcrt. 2006, 235). Bij het opstellen van de regeling zullen de drinkwaterbedrijven, consumentenorganisaties en de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet worden betrokken.

De minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

J. M. Cramer

Gewijzigd voorstel van wet⁴

(...)

Artikel 9

1. De eigenaar van een drinkwaterbedrijf voert een beleid, gericht op het voorkomen van het afsluiten van een kleinverbruiker.
2. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld over het beëindigen van de levering van drinkwater aan een kleinverbruiker, alsmede over preventieve maatregelen om de afsluiting van kleinverbruikers zoveel mogelijk te voorkomen.
3. De in het tweede lid bedoelde preventieve maatregelen kunnen tevens inhouden dat in bij de regeling, bedoeld in dat lid, omschreven gevallen met daarbij aangeduide instanties overleg wordt gepleegd alsmede dat in die gevallen aan de desbetreffende instantie de in die regeling omschreven gegevens omtrent een kleinverbruiker worden verstrekt.
4. De ministeriële regeling, bedoeld in het tweede lid, wordt niet eerder vastgesteld dan nadat de gezamenlijke drinkwaterbedrijven, de consumentenorganisaties en de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet in de gelegenheid zijn gesteld hun zienswijze te geven over de inhoud van de regeling.

---

⁴ [Kamerstukken I 2007-2008, 30895. rr. A.](#)

Beleidsbrief: water als mensenrecht⁵

*Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Den Haag, 26 september 2008*

Onlangs is in de media aandacht besteed aan de betekenis van water als mensenrecht, in relatie tot de betaling van de waterrekening en de mogelijkheid van drinkwaterbedrijven om wanbetalers af te sluiten¹. Gelet op deze publiciteit hecht ik er aan om – mede namens de minister van Buitenlandse Zaken – ons standpunt over de invulling van het begrip «water als mensenrecht» nader toe te lichten.

In een toespraak tot de mensenrechtenraad heeft de minister van Buitenlandse Zaken op 3 maart 2008 het recht op water expliciet als mensenrecht erkend. Het recht op water is gebaseerd op artikel 11 en 12 van het Internationaal verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten. Door het Committee on Economic, Social and Cultural Rights is in 2002 een interpretatie van dit recht gegeven in de zogeheten General Comment no. 15. Hierin is beschreven dat iedereen toegang moet kunnen hebben tot voldoende water van goede kwaliteit. Deze toegankelijkheid heeft mede betrekking op economische aspecten: het water moet voor iedereen betaalbaar zijn². Uit de betreffende tekstgedeelten blijkt op zichzelf al dat het mensenrecht op water niet per definitie inhoudt dat het water kosteloos ter beschikking zou moeten worden gesteld. In een brief die de ministers van Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking op 13 mei jl. aan u gezonden hebben (TK 31 250, nr. 15) is hier nader op ingegaan: *«Het recht op water en sanitatie moet op een duurzame manier gerealiseerd worden. Hiertoe is betaling voor diensten van groot belang: het waarborgt de financiële duurzaamheid van het dienstensysteem. Tevens is het een stimulans voor de betaler om op een duurzame manier gebruik te maken van het water dat geconsumeerd wordt.»*

Zoals in de brief ook al is aangegeven, betekent het «recht op water» dus niet «recht op gratis water». Ook is in de brief uitdrukkelijk vermeld dat de Nederlandse erkenning van het recht op water geen juridische consequenties heeft, omdat dit recht is besloten in de hierboven genoemde reeds lang gecodificeerde en door Nederland erkende rechten. Nederland neemt door de erkenning geen nieuwe juridische verplichtingen op zich.

Tegenover het mensenrecht op toegang tot schoon drinkwater, staat dus de plicht om voor het geleverde water te betalen. Drinkwaterbedrijven hebben in Nederland een monopolie op de levering van drinkwater via het leidingnet, maar moeten wel in handen zijn van de overheid. Daarnaast zijn in de Waterleidingwet en in de nieuwe Drinkwaterwet instrumenten opgenomen om te waarborgen dat iedereen die daarom verzoekt onder redelijke voorwaarden wordt aangesloten op het leidingnet en daar drinkwater van kan afnemen. Tevens bevat de regelgeving instrumenten die erop gericht zijn dat de kosten voor de klanten zo laag mogelijk worden gehouden. Genoemd kunnen worden de verplichte prestatievergelijking tussen de bedrijven (benchmark) en de regulering van de tarieven. Op deze wijze is gewaarborgd dat de prijs die de afnemers voor hun water moeten betalen, vergeleken met andere uitgaven, relatief laag is. Zo bedroegen de totale jaarlijkse kosten voor drinkwater voor een tweepersoons huishouden in 2007 in Nederland gemiddeld € 180,- (bron: Nibud).

Voor gevallen waarin de afnemer zijn waterrekening om welke reden dan ook niet betaalt, hanteren de drinkwaterbedrijven een beleid waarbij afsluiting pas in laatste instantie aan de orde is. Op basis van de nieuwe Drinkwaterwet zal een wettelijke regeling inzake het afsluitbeleid worden opgesteld, vergelijkbaar met de regeling voor elektriciteit en gas. Ook

---

⁵ [Kamerstukken II 2008-2009, 31250, nr. 33.](#)

deze regeling zal ertoe strekken om afsluitingen zoveel mogelijk te voorkomen. Een besluit tot afsluiting wordt dan ook niet licht genomen, maar moet altijd wel een optie kunnen zijn.

Tegen deze achtergrond acht ik de toepassing van de bevoegdheid die drinkwaterbedrijven hebben om (bijvoorbeeld in geval van betalingsachterstanden) in het uiterste geval tot afsluiting over te gaan niet in strijd met het mensenrecht op water.

*De minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. M. Cramer*

Memorie van antwoord⁶

Afsluiten kleinverbruikers

Vraag:

Blijkens artikel 9 is het beleid gericht op het voorkomen van het afsluiten van kleinverbruikers van het drinkwaternet. Uit lid 2 blijkt echter dat het mogelijk blijft dat er wordt afgesloten. De afsluitingscriteria komen in een nog op te stellen ministeriële regeling. De leden van de fractie van de SP betreuren het dat de mogelijkheid tot afsluiting wordt opengelaten, en vraagt of dat niet strijdig is met het millenniumdoel «Veilig drinkwater voor elke Aardbewoner». Ook vragen deze leden of afsluiting uit het oogpunt van volksgezondheid verantwoord is. Zij vragen of daarover de mening van de Inspectie Volksgezondheid is gehoord en of de minister kan aangeven hoeveel huizen er jaarlijks worden afgesloten en hoeveel er op dit moment zijn afgesloten van het drinkwaternet?

Antwoord:

In de brief die ik mede namens de minister van Buitenlandse Zaken op 26 september 2008 naar de Tweede Kamer heb gezonden (Kamerstukken II 2008/2009, 31 250, nr. 33) ben ik uitvoerig ingegaan op de relatie tussen water als mensenrecht en de mogelijkheid van drinkwaterbedrijven om wanbetalers af te sluiten. Samengevat komt het standpunt erop neer dat de bevoegdheden die drinkwaterbedrijven hebben om (bijvoorbeeld in geval van betalingsachterstanden) in het uiterste geval tot afsluiting over te gaan, niet in strijd zijn met het mensenrecht op water.

Afnemers van drinkwaterbedrijven hebben recht op water voor zover ze voldoen aan hun verplichtingen, waaronder de plicht om voor dat water te betalen. Door de waterrekening niet te betalen lopen afnemers het risico dat op enig moment het water wordt afgesloten. Bij afsluiting zijn zij zelf verantwoordelijk om – met inachtneming van hun eigen gezondheid en die van hun omgeving – te voorzien in alternatieven voor water uit de kraan. Te denken is de aanschaf van flessenwater om te drinken en voor de voedselbereiding en het gebruik van regenwater voor de toiletspoeling. Vanwege de aanwezigheid van alternatieven zal afsluiting doorgaans geen inbreuk hoeven te vormen op het belang van de volksgezondheid. Voor zeer uitzonderlijke gevallen ligt het in de verwachting dat in de op te stellen regeling wordt bepaald dat niet wordt afgesloten indien door een arts is verklaard dat afsluiting zeer ernstige gezondheidsrisico's zou opleveren voor de betreffende watergebruiker. Een dergelijke bepaling is ook opgenomen in de regeling over het afsluiten van gas en elektriciteit. Het hierboven uiteengezette standpunt wordt gedeeld door de VROM-Inspectie, die voor wat

---

⁶ [Kamerstukken I 2008-2009, 30895 nr. D, p.24-25.](#)

betreft het toezicht op de drinkwatervoorziening kan worden beschouwd als de voortzetting van de Inspectie voor de Volksgezondheid.

In 2006 werden ongeveer 8000 klanten afgesloten. Hierbij merk ik het volgende op. Ten eerste wordt de afsluiting veelal na enkele dagen weer ongedaan gemaakt en de levering hervat. Ten tweede betreft het niet alleen afsluitingen van huishoudens wegens een betalingsachterstand, maar alle afsluitingen. Het kan dus ook gaan om bedrijven. Ook kan het gaan om afsluiting in verband met renovatie of sloop van de woning of het bedrijf. Verder zij opgemerkt dat niet alle betalingsachterstanden het gevolg zijn van armoede of schulden: er zijn ook klanten die uit principe weigeren te betalen omdat naar hun mening drinkwater «gratis» zou moeten zijn. Ik beschik niet over informatie over het aantal huishoudens dat op dit moment is afgesloten. Dit aantal zal overigens voortdurend wijzigen omdat de onderbreking van de waterlevering veelal van beperkte duur is.

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

J. M. Cramer

Handelingen Eerste Kamer ⁷

De heer Slager (SP)

(...)

Tot slot het afsluiten van particulieren wegens betalingsachterstand. De SP vindt dat wij geen mensen totaal mogen afsluiten van een eerste levensbehoefte. Dit moet op een andere manier te regelen zijn, zeker als er kinderen bij zijn betrokken. Maar het gebeurt dus wel.

Vreemd genoeg blijkt de minister niet te weten hoe vaak dit gebeurt. We kregen wel het cijfer van 6000 afsluitingen in 2006, maar dat waren alle afsluitingen, bijvoorbeeld ook wegens verhuizing. In juni verleden jaar kondigde de minister in de Tweede Kamer na vragen van mijn partijgenoot Jansen een nota aan, waarin zou worden geregeld dat ²degenen die in problemen komen, adequaat preventief worden begeleid². Dat klonk hoopvol en Jansen trok daarop zijn motie in. Helaas is die regeling er na dertien maanden nog steeds niet. Het antwoord op onze schriftelijke vragen over dezelfde zaak luidt: Voor zeer uitzonderlijke gevallen ligt het in de verwachting dat in de op te stellen regeling wordt bepaald dat niet wordt afgesloten, indien door een arts is verklaard dat afsluiting zeer ernstige gezondheidsrisico's zou opleveren.

Ik heb die zin een paar keer overgelezen en ik zou de minister eigenlijk willen adviseren om dat ook eens te doen. Want staat daar nou echt wat er staat? Vindt zij het nu al niet vanzelfsprekend dat iemand niet wordt afgesloten als een dokter zegt dat zeer ernstige gezondheidsrisico's daarvan het gevolg zijn? Moet daarover dertien maanden lang worden gedelibereerd? Ik kan het bijna niet geloven, maar als het wel zo is, wil de minister ons dan morgen toezeggen dat ook zonder nieuwe regeling het vanaf heden onmogelijk zal zijn dat mensen in dit land ernstige gezondheidsrisico's lopen doordat ze geen toegang krijgen tot veilig drinkwater? Ik wacht met spanning het antwoord af.

---

⁷ [Handelingen I, 2008-2009, 39, p. 1837](#)

Handelingen Eerste Kamer ⁸

Minister Cramer

(...)

De heer Slager stelde ook nog een vraag over het afsluiten van mensen met een betalingsachterstand. Ik vind dit zelf een heel belangrijk punt. Voor dit specifieke probleem werken wij aan een ministeriële regeling die sterk lijkt op de regeling van energiebedrijven, maar waarin kwetsbare groepen duidelijk centraal staan. Deze regeling zal gebaseerd zijn op de Drinkwaterwet waar wij vandaag over spreken, en kan pas in werking treden na inwerkingtreding van deze wet.

Ik wil toch even vooruitlopen op een aantal punten van deze regeling, omdat ik op dit punt actie onderneem. Ik wil zo snel mogelijk samen met mijn collega Klijnsma van Sociale Zaken overleggen met de drinkwaterbedrijven en de gemeenten om afspraken te maken, zodat kwetsbare groepen niet afgesloten zullen worden van het drinkwater. Dat is al in gang gezet. Zoals bekend besteedt de regering veel aandacht aan mensen met problematische schulden. Staatssecretaris Klijnsma neemt al veel initiatieven om kwetsbare mensen met financiële problemen te helpen. De drinkwateraansluiting hoort daar wat mij betreft zeker bij. Het is een basisrecht, zoals de heer Slager ook naar voren bracht.

De heer Slager (SP)

(...)

Ik kom ten slotte op het afsluiten van de watertoevoer bij mensen met een betalingsachterstand. Ik ben blij dat de minister heeft beloofd om nu snel met staatssecretaris Klijnsma te gaan spreken over een regeling waardoor kwetsbare groepen niet zullen worden afgesloten. Ik heb er echter gisteren op gewezen dat uit het schriftelijk antwoord van de minister blijkt dat nu nog niet is uitgesloten dat iemand zal worden afgesloten als dat volgens een arts ernstige risico's voor de gezondheid oplevert. Ik heb al gezegd dat het afsluiten van de watertoevoer bij iemand in zo'n situatie in dit land niet moet kunnen. Dat moeten wij in Nederland niet willen.

Water is een eerste levensbehoefte. Daarom vraag ik nogmaals aan de minister om uit te sluiten dat de watertoevoer wordt afgesloten bij iemand die volgens een arts niet mag worden afgesloten van de watertoevoer, omdat dit ernstige risico's voor de gezondheid zou opleveren. Daarvoor hoeven wij niet op een regeling te wachten; iemand in zo'n situatie afsluiten, mag in Nederland gewoon niet voorkomen.

Minister Cramer

(...)

Een ander punt van de heer Slager betrof het afsluiten van diverse groepen. Daarover heb ik zojuist het een en ander gezegd. Ik heb nog niet gereageerd op het specifieke punt van mogelijke situaties waarbij zich gezondheidsrisico's voordoen. Daaraan wil ik tegemoetkomen bij het formuleren van een ministeriële regeling op dit gebied. Ik zeg dus toe dat ik dit punt meeneem in de ministeriële regeling.

De heer Slager (SP): Dat was mijn vraag niet. Voor de regeling er is, is het volgend voorjaar. Als een arts zegt dat de desbetreffende mijnheer of mevrouw ernstige gezondheidsrisico's loopt als het drinkwaterbedrijf afsluit, vind ik dat het bij wijze van spreken vanaf vandaag niet mogelijk moet zijn dat het gebeurt. Dat kan toch zonder regeling?

Minister Cramer: Voor zover ik geïnformeerd ben, kan dat niet. Op dit moment staat het namelijk nog niet in de wet. De wet moet dus eerst zijn aangepast en de ministeriële regeling

---

⁸ [Handelingen I, 2008-2009, 40, p. 1889 en p. 1891 t/m 1893](#)

moet er zijn voordat ik dat kan doen. Ik wil echter met alle plezier nagaan of ik de ministeriële regeling rond afsluiten eerder kan introduceren, maar ik ben nu even niet goed geïnformeerd over de juridische ins en outs. Dat kan ik dus alleen toezeggen met het voorbehoud dat ik de Kamer nog schriftelijk bericht of dit inderdaad mogelijk is.

De heer Slager (SP): Misschien kan de minister beloven dat zij tegen de gezamenlijke waterleidingbedrijven zal zeggen dat zij dit echt niet gaan doen.

Minister Cramer: Dat bereid ik nu al in de ministeriële regeling voor. Die wil ik zo snel mogelijk bekendmaken. Als de heer Slager dat wil, zijn wij er helemaal uit.

De heer Slager (SP): Het gaat mij erom dat de waterleidingbedrijven vanaf vandaag zeggen dat dit in elk geval tot de regeling er is niet gaat gebeuren. Er worden geen mensen afgesloten die vervolgens ernstige gezondheidsrisico's lopen.

Minister Cramer: Ik wil toezeggen dat ik dat in ieder geval vanaf dit moment uitdrukkelijk publiekelijk zeg, zodat de drinkwaterbedrijven weten dat dit een zwaar punt is. Dat neemt niet weg dat er natuurlijk situaties zijn die niet onder deze categorie vallen. Wij zullen dus niet helemaal niemand uitsluiten van afsluiten. Het punt van de heer Slager zal echter zeker worden meegenomen, alsmede de punten waarover ik zojuist heb gesproken en die ik met staatssecretaris Klijnsma in voorbereiding heb.

Brief van de minister van VROM⁹

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal
Den Haag, 12 maart 2010

Tijdens de behandeling van de Drinkwaterwet in de Eerste Kamer heeft de toenmalige minister van VROM toegezegd met de drinkwatersector in contact te treden over het afsluitbeleid vooruitlopend op de inwerkingtreding van de in voorbereiding zijnde regeling op dit punt. Bijgevoegd zijn een brief van mijn voorgangster aan Vewin (koepel drinkwaterbedrijven) en de daarop ontvangen reactie. De reactie van Vewin bevestigt dat de drinkwaterbedrijven niet tot afsluiting overgaan ingeval sprake is van zeer ernstige gezondheidsrisico's.

Een gelijklopende brief heb ik gestuurd aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

De minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

J. C. Huizinga-Heringa

---

⁹ [Kamerstukken I, 2009-2010, 30895, nr. H](#) en zie [brief minister aan Vewin](#) en [reactie Vewin](#)